

LISA 2 INTIT juhtumiuuringud

Juhtumiuuring 1: Anna ja tema väikese õe Maria lugu

Juhtumi alustamise põhjused?

Anna ja tema väike õde Maria on lapsed vanuses 5 ja 2 aastat. Nad on väga noore, kerge kognitiivse häirega Susanna ja täiskasvanud, jäätmeveoteenuse töötaja, Pietro tütre. Perekond elab Lõuna-Itaalias isoleeritud külas ja on väga madala sotsiaalkultuurilise taustaga.

Justiitsasutused puutusid perega kokku, kui kahe tüdruku ema esitas oma abikaasa vastu avalduse, milles süüdistas teda korduvas füüsilises vägivaldas oma alaealiste tütarde juuresolekul.

Avaldus kinnitati ja prokuratuur alustas uurimist Pietro vastu.

Kuna vägivaldsed teod Susanna vastu toimusid alaealiste tütarde juuresolekul, saadeti raport ka alaealiste kohtu prokuratuuri.

Sellega algas tsiviilkohtumenetlus Anna ja Maria kaitseks.

Tsiviilkohtumenetlus kestis kaks aastat ja viis esmalt kahe tüdruku hoolduspere poolt hooldamisele ja nende ema Susanna toetamisele sotsiaalteenistuse poolt ning seejärel kahe tüdruku lapsendamiskõlblikku staatuse avamiseni.

Kriminaalmenetlus kestis kolm aastat ja viis isa Pietro süüdimõistmiseni oma naise ja alaealiste tütarde väärkohtlemise eest.

Mida kohtunik teab?

Prokuratuuri saabub alaealiste kohtusse avaldus alaealiste juuresolekul toimuva perevägivalda juhtumi kohta. Riigiprokurör saadab mulle toimiku ja ma kohe märkan, et aruandes on midagi valesti.

Võtan ühendust prokuratuuriga, et teha juhtumi kohta esimene analüüs. Vajalikuks peetakse sünergilist tööd ja me alustame põhjalikke uuringuid isafiguuri kohta.

Kutsun vanemad koos tütardega esimesele eeluurimisele. Ruum, kus kohtumine toimub on spetsiaalselt lastele mõeldud, seal on olemas mänguasjad, värvid joonistamiseks ja kirjutamiseks jne. Juba esimesel kohtumisel märkan, et perekonna sotsiaalkultuuriline taust on väga madal. Hakkan esitama vanematele küsimusi, et hinnata nende võimet hoolitseda enda ja oma laste eest igapäevaelus. Sihtotstarbeliste küsimuste abil püüan koguda teavet nende harjumuste kohta (nt mida nad lõunaks söövad) ja milline on nende kontakt kooliga. Arvestades nende madalat sotsiaalkultuurilist tausta, uurin vanemate hoolsuse ja tähelepanu taset oma tütarde vastu, nt küsin, millise kaubamärgi mähkmeid noorim tüdrukule ostetakse. Mu küsimustele vastab ainult isa, kes kirjeldab teatraalselt rikkalikke kala- ja homaari lõunaid, samas ema tundub segaduses olevat ja oma vastustes ebakindel (ta ei suuda selgelt vastata, mis kaubamärgi mähkmeid nad kasutavad). Kogu intervjuu jooksul tajun tugevat erinevust selle vahel, mida näidatakse, ja selle hooletusseisundi vahel, milles kaks õde on. Seetõttu pean vajalikuks vestlust tüdrukutega pidada vanemateta ning palun neil toast väljuda.

Selleks, et luua usaldussuhet ja muuta intervjuu protsessi vähem traumeerivaks kasutan vahendina mängu. Kohe on selge, et noorimal tüdrukul ei ole mingit lihasjõudu, ta tundub

nõrk ning ei loo minuga silmsidet. Niipea, kui ma talle lähenen, tõmbub ta tagasi, vältides igasugust füüsilist kontakti. Kui küsin nende toitumise kohta, vastavad tüdrukud, et nad söövad "brioche'i"(saia). Vanim tüdruk seevastu näib väga ärritunud, esialgu viskab ta esemeid mööda tuba laiali ja kui ma annan talle kaks nukku, mis kujutavad poissi ja tüdrukut, hakkab ta närviliselt mängima mängu, milles poissnukk lööb korduvalt tüdrukukku ja toob mänguautot, millele ta imiteerib kiirabiauto häält. Anna väljendab end segaselt, kasutades väga kehva murdekeelt. Kui küsin temalt, kes hoolitseb õe mähkmete vahetamise eest ja kes valmistab talle toitu, ütleb Anna: "Palju kordi oleme üksi ja mina olen see, kes Maria eest hoolitseb. Ma pean ka maja koristama, eriti kui ema ja isa jätavad kõik mustaks." Väike tüdruk ütleb segaduses ka murdekeeles: "Nad sõimasiid mind, sest ma kasutasin ära kogu pleegitusvahendi". Kui ma küsin, keda tüdruk armastab, vastab ta kõhklematult ja väga tõsiselt ja kaitsvalt, et armastab oma õde.

Intervjuu lõpus kirjutatakse ütlused üle, nad on väga väärtuslikud elemendid perekonna omaduste ja selle sisemise dünaamika tuvastamiseks, ja kantakse toimikusse ning isegi kui tõendeid ei ole veel võimalik saada, teavitatakse prokuratuuri sellest, mida on teada saadud.

Eriti kriitilised elemendid ajendasid mind tegutsema. Nende hulka kuulusid laste hooletussejätmise seisund, vägivald, mida ema kannatas laste isa poolt, ning lahknevused selle vahel, mida teatati ja mida uurimisprotsessis tegelikult avastati. Arvestades vajadust ja kiireloomulisust eemaldada ema ja tütre edasise vägivallaohu eest, otsustasin nad paigutada varjupaika, kus neid saab kaitsta ja samal ajal on võimalik turvaliselt jälgida ema ja isa vanemlike oskusi. Minu otsuse vastu on munitsipaalne sotsiaalteenistus, kes vastutab kahe tüdruku eest, sest nende arvates on vanemate intervjuudest ilmnenuid tugev kiindumus isa ja kahe tütre vahel. Olen sunnitud sotsiaalteenistustele meelde tuletama, et tegemist on kohtuasutuste otsusega, mida tuleb täita, ja nii jõuavad tüdrukud varjupaika. Ema on vastu talle pakutud võimalusele minna koos tütardega varjupaika ja otsustab jääda koju.

Olen igapäevaselt ühenduses varjupaiga töötajate ja prokuröri ja saan mõlemalt üksikasjalikke aruandeid ja protokolle. Sotsiaaltöötajad teatavad, et Annal on sageli raskusi magama jäämisega ja ta ärkab öösel üles, karjudes ja nuttes, öeldes, et ta nägi "halba und". Lisaks tundub, et Anna ehmub kergesti, kui ta kuuleb konkreetseid helisid, näiteks uksekella või häirekella reageerib nendele helidele võpatades ja muutub silmnähtavalt murelikuks. Ühel korral palus üks töötajatest Annal mänguasju maast üles korjata ja oma kohale panna. Seepeale hakkas tüdruk karjuma, öeldes: "Ära ütle mulle, mida teha!" ja purustas ühe mänguasja vastu seinat. Väike õde seevastu tundub olevat eemale tõmbunud, mängib sageli üksi ja kui keegi talle läheneb, muutub ärritunuks ja tõmbub tagasi.

Vahepeal lugedes isa karistusregistrit selgub, et mees oli eelnevalt kolm korda abielus ning eelmisest abielust esimese tütrega on pooleli süüdistus seksuaalkuriteo eest. Seega otsustasin kutsuda tütre, kes on nüüdseks täiskasvanud tunnistusi andma oma isa ja talle esitatud kuriteo kohta. Nende esialgu tagasihoidlikud ja veidi sunnitud ütlused osutuvad väga oluliseks selleks, et paremini määratleda kahe tüdruku perekondlikku konteksti, ning tuua päevavalgele elemente, mis aitavad selgitada mõningaid esialgseid kahtlusi ning koguda teavet isafiguuri ja laiendatud pereüksuse kohta.

Selleks hetkeks on mul piisavalt tõendeid väita, et mõlema vanema vanemlik autoriteet on langenud. Isa lasi tütre temalt ära võtta. See otsus tõi kaasa pikaajalise kriminaalse võitluse apellatsioonikohtus.

Samuti jätkusid aruande alusel algatatud kriminaalmenetlused. Vajalikuks peeti vanema lapse Anna käest ütluste võtmist - kuigi ta oli alla neljateistkümnne aasta vana -, kelle ütlusi pidasin minu käsutuses oleva

teabe põhjal usaldusväärseks. Selleks, et vältida lapse edasist traumeerimist ja teistkordset ohvriks langemist, koguti tema ütlusi koos prokuröri ja psühholoogiga katseaja jooksul alaealiste kohtus selleks ettenähtud ruumis.

Anna ütlused on segased, ta räägib palju ja segaselt. Segadusse ajades ennast, mäletades, kuid samas on selge tunne, mis on ühine kõigile tema katkendlikele lugudele, mis võimaldab rekonstrueerida pildi toimunust ning saada kinnitust isa poolt põhjustatud (seksuaalsele) kuritarvitamisele ja väärkohtlemisele.

Tänu Anna ütlustele koguti prokuröri poolt uusi tõendeid, mis võimaldasid uurimise jätkamist ning uute tõendite kogumist. Nii prokuratuuri kui varjupaiga töötajate põhjalikud aruanded viivad ühise otsuseni käivitada kahe õe jaoks hoolduspere menetlust.

Hoolduspere otsimine oli väga keeruline, sest kuritarvitamise ja väärkohtlemise juhtumite puhul on väga raske leida paari, kes oleks nõus last (antud juhul kahte väga väikest õde) vastu võtma ja neid kogu kriminaalmenetluse jooksul saata, olla lastele toeks väga tundlikul emotsionaalsel hetkel. Antud juhul õnnestub meil väga lühikese aja jooksul leida perekond kuhu tüdrukud lähevad hooldusperre. Tüdrukud loovad kiiresti väga tiheda sideme hooldusperega.

Mida prokurör teab?

Alaealiste prokuratuuri jõuab perevägivalla teade. Kuna tegemist on peresisese vägivalla juhtumiga, võtan ühendust alaealiste kohtu kohtunikuga ja saadan talle toimiku koos teatega.

Juhtum tundub kahtlane. Kaebusest võib järeldada, et vägivald oma naise vastu pandi toime nende kahe (väga noore) tütre juuresolekul. Seetõttu pean pärast kohtunikuga peetud arutelu mõistlikuks korraldada uurimise algatamist. Uurimise esimesed tulemused toovad isale kriminaalkaristuse. Pean vajalikuks uurida juhtumit põhjalikult ja käivitada ümbruskonna uurimine. Politsei peitis majas mikrofonid ja avastas, et kahe tüdruku ema „võttis kodus vastu“ teisi mehi, isegi laste juuresolekul. Kindlasti ei ole teada, kas abikaasa oli nendest kohtumistest teadlik või mitte. Selge on aga see, et abikaasa peksab oma naist regulaarselt. Kui tüdrukute isa mõistis, et teda kuulatakse pealt, eemaldas ta pealtkuulamisaparaadid ja otsene info majast, kus väidetavalt vägivald toimus lõppes.

Ma kogun kogu uurimise käigus saadud teavet ja täiendan toimikut jätkates otsekontakti kohtunikuga, kes jälgib kahte tüdrukut lähemalt.

Samal ajal kui kriminaalmenetlus kaebuse alusel jätkub, kutsume kohtunik ja mina vanema tüdruku tunnistama. Esinesid killustatud lood alaealiste poolt kannatatud väärkohtlemisest ja vägivallast, mis viisid kohtuniku selleni, et ta kuulutas mõlema vanema vanemlikud õigused lõppenuks ja eemaldas isa kahest tütrest.

Kui kaks tüdrukut olid määratud hooldusperre, pidasin oluliseks, et kriminaalmenetluses kasutatava elemendina lisataks toimikusse kõik tüdrukute paigutamise raames täheldatud ja kogutud elemendid (vanema tüdruku tehtud joonistused, tema poolt kirjutatud sõnumid oma kasuvanemale kui ta veel perekodus viibis).

Nii isegi üks intervjuu lapsega võimaldas jätkata kriminaalmenetlust, mis viis tema isa Pietro süüdimõistmiseni seksuaalse kuritarvitamise ja koduvägivalla eest.

Mida teab kogukonna personal (sotsiaaltöötajad, psühhiaatrid, pedagoogid)?

Saame sotsiaalteenistusest ja alaealiste kohtu kohtunikult taotluse võtta vastu ema koos oma kahe väikese tütrega. Turvakodusse tuleb ainult kaks tüdruku, kuna ema ei soovi kodust lahkuda.

Mida me kohe märkame, on see, et kahe õe jaoks on väga raske varjupaika jääda. Anna igatseb oma isa, nutab tihti ja tahab oma voodi kõrvale panna isa pilti, mille ta tütrele ühel kohtumisel kinkis.

Turvakodus täheldame, et vanem õde on oma noorema õe suhtes äärmiselt kaitsev ja hooliv. Tüdrukule ei meeldi loomingu- või õppetegevus, samuti ei meeldi mängida, kuid palub korduvalt, et tal lubatakse koristustöid teha, ja jääb alati prügikastide lähedusse.

Mõlema lapse puhul on täheldatud emotsionaalset ja füüsilist hoolitusjätmist ning mitmekordse traumeerimise märke. Perekodu töötajad teatasid ühest episoodist, mille käigus üks laps lükkas tüdruku ja Anna selle ajal jäi paigale, vaatas tühja pilguga ning kiigutades oma keha edasi-tagasi. Ta jäi sellesse seisundisse mitmeks minutiks ja kui personal küsis, mis temaga juhtus, vastas ta: "Ma ei mäleta midagi". Lapse meeleolu muutub kergesti, ta nutab palju, eriti kui ei saa seda, mida ta tahab. Kohati on ta eriti avatud ja valmis teistega mängima ja kasvatajatega suhtlema, kuid sageli juhtub, et tema suhtumine muutub järsult ning laps võib äkitselt muutuda vihaseks ja ärritunuks ning kõiki tõrjudes hüüda: "Ma vihkan kõiki, ma ei taha siin olla!". Sellistel hetkedel, kui keegi läheneb tema nooremale õele, muutub Anna ülipüüdlikuks.

Lisaks on mõlemal tüdrukul raskusi uue teabe ja oskuste õppimisega, nad ei suuda loov- ja õppetegevuse ajal keskenduda ning seetõttu peame vajalikuks taotlema tüdrukute paigutamist õppekeskusesse. Kohtumised kogenud lastespetsialistidega näitavad puudujääke mõnes motoorses ja intellektuaalses oskuses, raskusi emotsioonide väljendamisel ja reguleerimisel ning Anna puhul raskusi meelejätmisel koos opositsioonilis-detaileeriva häirega.

Mängutegevuste ajal joonistab Anna sageli seksualiseeritud pilte.

Kui isa külastab teda, istub Anna tema süles, tihedas kontaktis enda ja isa privaatse piirkonnaga ja suudleb teda kaelale. Ta tundub isale väga lähedane.

Ema Susanna seevastu tundub hajameelne, delegeeriv, emotsionaalselt ebastabiilne. Tal on psühhiaatriline seisund. Isegi suhtlemine tütardega koosneb kehvast sisust. Susanna väljendab kohtumiste lõpus tütardest lahusoleku ajal ebamugavustunnet, et ta peab tütreid maha jätma ja kaotab oma emarolli. Enam kui ühel korral hüppas noorim laps emast lahutades ema süle, klammerdudes tema külge, et takistada ema lahkumist. Mitmel korral keeldus Maria pärast ema nägemist õhtul üksi magama minemast. Anna seevastu on pärast emast lahusolekut väga närviline ja murelik ning kord ütles ta, et tal on kujutluspilt emast, kes lamab põrandal verisena ja kedagi pole juures, kes teda aitaks.

Mida sotsiaaltöötaja teab?

Noorte kohtust saabub juhtum kahe noorema õe väidetava kuritarvitamise ja väärkohtlemise kohta.

Eestkostjakohtunik nõuab psühhosotsiaalse uurimise alustamist, et selgitada välja tingimused, milles kaks alaealist elavad, ja hinnata, kas neil esinevad psühho-füüsilist arengut ohustavad või kahjustavad riskid.

Kodukülastuste ja intervjuude kaudu nii alaealiste kui ka nende vanematega leidsin, et vanema tüdruku ja tema isa vahel on tugev emotsionaalne side.

Kohtule esitatud sotsiaalaruandes väljendan, et perekonnaga toimunud kohtumiste käigus kogutu ei ole piisav selleks, et käivitada menetlus isa vanemliku võimu peatamiseks ja ema ja tütarde perekodusse paigutamiseks.

Kohtunik leiab siiski, et tõendid on piisavad, et jätkata ja ma töotan koos territooriumi teenustega, et selgitada välja, milline perekodu on sobivam ja kättesaadavam ema ja tütarde vastuvõtmiseks.

Praeguseks jätkame kahe õe hoolduse jälgimist, säilitades otsekontakti nii hooldusperega kui ka justiitsministreeriumi sotsiaalteenistustega, kes vastutavad isa Pietro eest, ning oleme aktiveerinud teenused ema toetamiseks, kes näib olevat haavatud.

Mida hooldusperekond teab?

Kaks tüdrukut anti üle hooldusperekonda, kuuekümnendates paarile. Abikaasad Francesco ja Silvia pole kunagi lapsi saanud ja otsustasid hakata hoolduspereks, et aidata lapsi raskel ajal. Ühel päeval läks Anna elutoas mängides Francesco juurde, kes istus köögis televiisorit vaadates. Tüdruk pugus mehele sülele ja hakkas end tema jalgade vastu hõõruma. Francesco, kes oli sellest käitumisest šokeeritud, tõusis järsult püsti, lükkas väikese tüdruku eemale ja karjus talle peale: "Mida sa teed, kas sa ei häbene?" Tüdruk tõusis püsti, pisarad silmis, ja lukustas end nuttes oma tuppa. Järgmisel päeval, pärast seda, kui abielupaar oli arutanud juhtumit oma naise Silviaga, helistas ta sotsiaaltöötajale ja palus, et tüdrukute üleviimist.

Millised on kahe tüdruku traumad ja kaotuskogemused?	Millised on nende traumaatilised reaktsioonid?	Mis on nende käitumisviiside põhjused?	Millised on säilenõtkuse tegurid?
<ul style="list-style-type: none"> • Vägivalla tunnistajaks olemine; • seksuaalne kuritarvitamine isa poolt; • lahusolek vanematest; • perekodus viibimine; • ema võtab vastu teisi mehi; • jne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Väike tüdruk, kes istub oma isa süles • Anna tunneb kohustust oma väikese õe eest hoolitseda; • opositsiooniline ja agressiivne käitumine; • dissotsiatsioon; • hüperaktiivsus; • jne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Isa poolt toimepandud seksuaalne väärkohtlemine kutsus ühes tüdrukus esile seksuaalseeritud käitumist; • ema emotsionaalne puudumine ja hooletussejätmine paneb tüdrukud tunduma eemalviibivalt ja distantseerunult; • jne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Anna on väga vastutustundlik laps, kes teab, kuidas teiste eest hoolitseda; • Kognitiivne, sotsiaalne ja emotsionaalne areng paraneb, kui nad viiakse turvalisse keskkonda; • jne.